

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№3(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 1002 sahifa,
16-mart, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyuu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalarini tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Katta guruh tarbiyalanuvchilarida kasb haqidagi dastlabki tasavvurlarni shakllantirish metodikasini innovatsion ekotizim sharoitida takomillashtirish	18
Uralova Fotima Baxtiyor qizi	
Malakali sportchilarning kommunikativ qobiliyatlarini takomillashtirishda sotsiologik yondashuv (gandbolchilar misolida).....	23
G. A. Valiyeva	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida motor alaiyalari bolalarni ruhiy va nutqiy rivojlantirish usullari	27
Suyunova Surayyo Ulash qizi	
Sog'lom bola ekotizimining asoslari: ovqatlanish, immunitet va rivojlanish	31
Israilova Xusnida Adilovna	
Mobil ilovalar yordamida mustaqil o'qishni rivojlantirish	37
Raximova Feruza Najmiddinovna	
Biologiya darslarida muammoli ta'lim texnologiyasini qo'llash orqali mantiqiy fikrlashni rivojlantirish	42
Dauekeeva Gulistan Orinbaevna	
Talabalarga ingliz tilidagi matnlarni kommunikativ metod yordamida o'qish texnikasini takomillashtirish usullari	46
Mo'minova Mahliyo Axrorjonovna	
Velosiped haydashning afzalliklari.....	49
Raxmonova Go'zal Bobir qizi	
Компетентностный подход как стратегическая основа модернизации образования и его реализация в преподавании русского языка как иностранного в Узбекистане	54
Мирзакбарова Севда Вахиддиновна	
Umumta'lim maktablarida texnologiya fani mashg'ulotlarini tashkil etishning zamonaviy yondashuvlari va metodlari.....	58
Ziyamova Gulbaxor Tulabayevna	
Типы аббревиации в русском и узбекском языках: сравнительно-типологический анализ.....	62
Рахмонова Бахтигул Пайзилловна	
Maktabgacha ta'limda nutqni rivojlantirish jarayonida didaktik o'yinlardan foydalanish metodikasi	65
Abidjonova Mushtariybonu Qobiljon qizi	
Tarbiyaviy tadbirlarni samarali tashkil etishda maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalarning o'zaro hamkorlik masalalari.....	71
Sanayeva Surayyo Bobonazarovna, Jabborova Shaxina G'affor qizi	
Qadriyatli yondashuv asosida talabalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash mexanizmlarini takomillashtirish ..	76
G'aybullayev Quvonchbek G'olibovich	
Maktab o'quvchilarida stressga barqarorlik namoyon bo'lishining psixologik tahlili	83
Ismoilova N. Z.	
Yoshlar ma'naviyatini shakllantirishda milliy qadriyatlarning o'rni.....	87
Karshiyev Jaxongir Abdirayimovich	
Funksional savodxonlikni rivojlantirishda o'qish savodxonligining o'rni va ahamiyati	91
Xatamova Munisa Mamadulla qizi	
Transformatsiyalash tizimi asosida o'quvchilarning loyihalash kompetensiyalarini rivojlantirish samaradorligi.....	95
Jurayeva Zulayxo Islomovna	
Zamonaviy boshqaruv nazariyalarida rahbar muloqoti (transformatsion, kommunikativ va ishtirokchi boshqaruv yondashuvlari asosida).....	102
Islamova Difuza Dilshodovna	

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik kompetentlikni tabaqalashgan yondashuv asosida rivojlantirish mazmuni	107
Begmatova Nasiba Mengnarovna	
Bo'lajak maxsus pedagoglarni inklyuziv ta'limda subyektlar faoliyatini o'rgatish metodikasi	112
Dilshodov Abrorjon Dilshodjon o'g'li	
Pre-Reading Activities to Enhance Foreign Language Reading Comprehension: Reading "The Adventures of Tom Sawyer" in 10–11 Grades	118
Djumaniyazova Zulfiya Kaliyevna	
Nutq aktlarini o'rgatishda autentik materiallardan foydalanishning metodik imkoniyatlari (filologik yo'nalish talabalari misolida)	122
Fayzulloeva Chevar G'ayrat qizi	
Yangi O'zbekistonda talaba-yoshlarni milliy yuksaltirishda jadid-marifatparvarlari ilgari surgan g'oyalarning o'rni va roli	125
Mamadaliyev Abduvoxid Maxsitaliyevich	
Gimnastikaning O'zbekistonga kirib kelish va rivojlanish tarixi	128
N. Q. Mamasidova	
Uglevodorodlar tarkibini aniqlashda massa ulushiga asoslangan reflektiv yondashuv (7-9-sinflar misolida)	131
Maxamadiyev Sharofiddin Jumaboyevich, Smanova Zulayxo Asanalievna	
Screencasting materiallarini yaratish va ularni o'quv jarayonida qo'llash	134
Maxmudova Dilfuza Meliyevna, Ergashov Niyozxon Ilyozxon o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda so'z shakllanishini psixolingvistik asoslari	137
Moxirabonu G'aniyeva Adxam qizi	
Maktabgacha ta'limdagi muammolar va yechimlar: o'zbekiston respublikasi tajribasi	140
N. Sh. Miryusupova	
Interaktiv kartografik resurslar va ularning ta'lim jarayonida qo'llanilishining didaktik, kognitiv hamda metodik asoslari	143
Olimova Aziza Abdullayevna	
Mentorlik tizimining tarixiy ildizlari va rivojlanish bosqichlari	147
Oxunova Dilnoza Qaxxorjonovna, Abdumannonova Durdonaxon Shuxratjon qizi	
Talabalarning psixologik holati va stress omillarining prokrastinatsiyaga ta'siri hamda mustaqil ta'lim faoliyatini qo'llab-quvvatlash usullari	150
Razakov Farxod Kuvondikovich, Rajabov Hikmat Toshevich	
Talabalarni stulda o'tirgan qiyofachi portreti ranglavhasini ishlashga o'rgatish metodikasi	154
Sadatov Chori Xolmuradovich	
Organik kimyo fanini o'qitishda teskari ta'lim va texnologiyalarning ahamiyati	158
Umrbekova Maftuna Ulug'bek qizi, Babanazarova Ayzada Omirbaevna, Abdulkakimova Gulziyba Ziyatdinovna	
Duduqlanishni bartaraf etishda kompleks metodlarini qo'llashning samaradorligi	162
Xasanova Barnoxon Abdusattor qizi	
Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik kompetentligini takomillashtirish	165
Xolbozorova Nasiba Xolbozar qizi	
Проектирование персонализированных образовательных сценариев в дошкольном образовании средствами генеративного искусственного интеллекта	168
Пак Диана Александровна	
Bo'lajak pedagoglarni tayyorlashda STEAM yondashuvining roli	170
Atenov Jandarbek Dayrabay o'g'li	
Innovatsion ta'lim muhitida talabalarning kasbiy muloqot kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik asoslari	173
Bo'ltakov Sanjarbek Xazratqul o'g'li	
Alohida ta'lim ehtiyojlari mavjud bo'lgan bolalar uchun inklyuziv ta'lim tizimining ahamiyati	176
Mehmonova Nodiraxon Yusufxon qizi	

Duduqlanish nutq kamchiligini korreksiyalashning maxsus va integratsiyalashgan texnologiyalarini rivojlantirish.....	180
Boxodirova Gulasaxon Ibrohimovna	
Эссе как инструмент формирования и диагностики компетенций в системе высшего образования .	184
Шейхмамбетов Сервер Рефикович	
Matallar va folklor hikoyalari: maktabgacha ta'lim tashkilotlarida interaktiv dars texnologiyalari.....	188
Azimova Nodira Hikmatovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda jismoniy sifatlarni rivojlantirish va ularni sportga yo'naltirishning pedagogik asoslari.....	191
Norboyev Komiljon Jurakulovich, Rustamova Kamola Xayrulla qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida ijtimoiy-gumanitar fanlarning o'qitilishining ahamiyati.....	194
Burkhanova Sabo Tulanovna	
Oliy ta'lim muassasalarida O'zbekistonning eng yangi tarixini o'qitishning metodologik asoslari va muammolari	197
Norbutayeva Guzal Abdig'ofurovna	
Ta'lim tashkilotlarida sifatni boshqarish jarayonlarini tizimli rejalashtirishning nazariy va amaliy asoslari.....	200
Abdurashit Karimovich Avliyakov	
Tarbiya darslari samaradorligini oshirishda abdulla avloniy pedagogik hikmatlaridan foydalanishni metodik tashkil etish.....	204
Daliyeva Eliza Zokir qizi	
Badiiy-tarixiy meros asosida bo'lajak pedagoglarning refleksiv tafakkuri va kasbiy identifikatsiyasini rivojlantirish	207
Qodirova Mavluda Maxodir qizi	
Adabiyot darslarida lirik asarlarni vizual yondashuvlar asosida o'qitish usullari.....	210
Sobitova Mahmudaxon Shuxratbek qizi	
ESG tamoyillarini ta'lim tizimiga joriy etish orqali talabalarda ekologik, ijtimoiy va boshqaruv ko'nikmalarini shakllantirish	216
Tursunova Shahzoda Baxromovna	
Социально-психологические факторы нарушения психологического здоровья в семье	219
Гулру Тургунова	
O'zini tarbiyalash (self-development) g'oyasining Ibn Sino ta'limotidagi o'rni	229
Usmanova E'zoza Zokirjonovna	
Оценка динамики физиологических показателей волейболистов 12–16 лет в предсоревновательный и соревновательный периоды	234
Умматалиева Шерзода Шерали угли	
Individual sport turlarida sportchilarning natijadorlik kompetensiyasini motivatsion omillar asosida shakllantirish.....	239
Baratov Nasriddin Karshibayevich	
O'smirlarda internetdan ortiqcha foydalanishning psixologik oqibatlarini.....	243
Fayziyeva Nodira Sobirovna	
Transakt analiz: shaxslararo muloqotni tahlil qilishning nazariy va amaliy asoslari	247
Nilufar Sayfidinovna Sangirova	
Inklyuziv ta'lim jarayonini boshqarish mexanizmlarini rivojlantirish (umumiy o'rta ta'lim maktablari misolida)	252
Abdug'aniyev Abdurauf Abdumannonovich	
O'zbek milliy kurashining tarixiy rivojlanish bosqichlari va uning yoshlar tarbiyasidagi pedagogik ahamiyati.....	257
Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Almardanov Xasan Asqarovich	
Belbog'li kurashning shakllanishi va rivojlanish tarixi: jismoniy tarbiya tizimidagi o'rni va metodik imkoniyatlari	261
Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Norqizilov Muxammadbek Sherali o'gli	

Dzyudo kurashining tarixiy evolyutsiyasi va uning ta'lim jarayonida kompetensiyaviy yondashuv asosida qo'llanishi	265
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Norqobilov Jamshid G'ulomovich</i>	
Dzyudo kurashining tarixiy evolyutsiyasi va uning ta'lim jarayonida kompetensiyaviy yondashuv asosida qo'llanishi	270
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Nurullayev Fazliddin Murodulla o'gli</i>	
Raqamli muhitda shaxs xulq-atvori dinamikasi (bolalik va o'smirlilik misolida)	275
<i>Raimdjanov Mirkarim Tolibjon o'g'li</i>	
O'quvchilarning intellektual qobiliyatlarini oshirishning pedagogik va psixologik asoslari	278
<i>Suvanova Baxtigul Baxridinovna</i>	
Xalqaro tajriba asosida o'quvchilarda tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirish mexanizmlari.....	283
<i>Azimov I. T., Mirzayeva N. I.</i>	
Boshlang'ich sinflarda ingliz tili o'qitishda didaktik vositalardan foydalanish	288
<i>Ziyaboyeva Sevara Saydullayevna</i>	
Yuqori malakali o'rta masofaga yuguruvchilarning jismoniy rivojlanish dinamikasi	292
<i>Nazarov Nuriddin Baxranovich</i>	
Maktab direktorining partisipativ boshqaruv faoliyatida qarorlar qabul qilish jarayonida ishtirokchilarning roli	297
<i>Jabborova Yulduzxon Hasan qizi</i>	
Tibbiyotda nizoli vaziyatlar va ularni bartaraf etish usullari.....	301
<i>Olimova Dono Shakirovna, Baxtiyorova Shahnoza Mansurbekovna</i>	
Ichki kasalliklarni tashxislashda klinik fikrlashning o'rni.....	304
<i>Tilavova Muqaddas, Hasanova Munisa, Mamatqulova Fayzo, Hakimova Xonbuvi Hakimovna</i>	
Транснациональные компании и проблема суверенитета национального государства.....	307
<i>Ф. Равшанов, Л. Сохибова</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda o'quv-biluv faoliyati motivatsiyasini rivojlantirishning pedagogik ahamiyati	311
<i>Muhammadiyeva Manzura Maratovna, Musulmonova Sabrina Akmal qizi</i>	
Texnologik ta'limda xorijiy tajriba	316
<i>Lochinbek Abdirasulov</i>	
Talabalarda ilmiy-tadqiqot ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslari.....	319
<i>Saffarova Mohidil Axmadovna, Mustafayeva Feruza Anvar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ona tili darslaridagi asosiy resurslari: "ona tili" darsligi, mashq daftari, o'qituvchi kitobi ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omili sifatida.....	324
<i>Soatova Hilola Shuhrat qizi</i>	
Harbiy vatanparvarlik tarbiyasi – zamonaviy jamiyat taraqqiyotining muhim omili sifatida.....	328
<i>R. D. Mustayev, H. F. Abduvositov</i>	
Русскоязычная литература Узбекистана современного периода: проблематика, поэтика и художественный анализ	332
<i>Чернова Татьяна Алексеевна</i>	
O'smirlar orasida tengdoshlar bosimi va uning psixologik ta'siri	335
<i>Toshpo'latova O'giloy Baxtiyor qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning maktabgacha yoshdagi bolalarda iste'mol madaniyatini shakllantirish jarayonida targeting yondashuvining pedagogik nazariy asoslari	339
<i>D. G. Umnov</i>	
Ona tili darslarini ikkinchi til tamoyillari asosida tashkil etish masalalari.....	344
<i>Maxkamova Guluzroxon Abdumutalibovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ishlarni pedagogik jihatlardan tashkil etishning nazariy va amaliy aspektlari	347
<i>Mahkamov Mahammadjon Dadajonovich</i>	
Boshlang'ich sinflarda interfaol metodlar asosida dars jarayonini takomillashtirish metodikasi	351
<i>Muhammadjonova Durdonaxon Bahromjon qizi</i>	
Tarix darslarini modellashtirishda pedagogik metodlar tasnifi va ularning samaradorligi	354
<i>Ikrom Qodirov</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Hadassah hospital maktabi modelining o'ziga xos xususiyatlari, pedagogik samaradorligi va uni O'zbekiston hospital maktablariga tatbiq etishning ahamiyati ..... 357 <i>Abdullayev Aziz Habibullayevich, Ochilov Orazbek Qosim o'g'li, Alimova Dono Abbosxanovna</i>
	Davlat boshqaruvi tizimida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash va prognozlash metodologiyasi..... 361 <i>Amirxo'jayev Shukurjon Qurbonovich, Sotvoldiyev Akbarjon Umidjon o'g'li</i>
	Neyropedagogik yondashuv asosida o'quvchilarda pozitiv fikrlashni rivojlantirishning ilmiy-nazariy va amaliy asoslari ..... 364 <i>Babakulova Dilnoza Ramazonovna</i>
	Boshlang'ich sinflarda nutqiy nuqsonlarning oldini olish va o'quvchilarning talaffuz madaniyatini shakllantirish metodikasi ..... 367 <i>Baxtiyorova Nastarin Baxriddinovna, Daminova Dilbar Melimurodovna</i>
	Boshlang'ich sinf o'quvchilarining bilim olishga qiziqishini oshirishda gamifikatsiya elementlaridan foydalanishning nazariy-metodik asoslari ..... 370 <i>G'aniyeva Gulxayyo Islom qizi, Raxmatova Shaxlo Mansurovna</i>
	Ingliz tili darslarida kitobxonlik ko'nikmalarining o'ziga xosligi ..... 373 <i>Jo'raboyeva Turg'unoy Ikromjon qizi</i>
	Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida lingvokognitiv kompetentlikni rivojlantirishning didaktik tizimi..... 377 <i>Kozimova Sadoqat</i>
	Umumta'lim maktablarida tabiiy fanlar (science)ni o'qitish orqali ekologik savodxonlikni shakllantirishning pedagogik asoslari ..... 380 <i>Majitov Turg'unali Anvar o'g'li</i>
	Oilaviy munosabatlarda manipulyativ muloqot indikatsiyasi: psixologik tahlil va eksperimental natijalar ..... 383 <i>Nishanova Zulfizar Yashin qizi</i>
	Bo'lajak mutaxassislarining kasbiy tayyorgarligini takomillashtirishda raqamli ta'lim texnologiyalarining o'rni..... 386 <i>Nurulloyev Firuz No'monjonovich</i>
	Talabalarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishning tarixiy-pedagogik asoslari (ma'rifatparvar mutafakkirlar merosi misolida)..... 390 <i>Sabirov Kaxramon Bektursun o'g'li</i>
	Maktabgacha ta'lim yoshidagi 5-6 yoshli bolalarda muammoli vaziyatlarni mustaqil yechish qobiliyatini shakllantirish metodikasini takomillashtirish ..... 393 <i>Tillayeva Vasila O'ktam qizi</i>
	Kritik fikrlash kompetensiyasining pedagogik va didaktik mazmuni ..... 398 <i>Tursunaliyev Shaxzod Sherali o'g'li</i>
	Kurashchi qizlarning texnik harakatlarini kinematik va kinetik modellashtirish ..... 402 <i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi</i>
	Oliy ta'limda ishga doir muloqot asoslari fanini o'qitish orqali talabalarning og'zaki fikrlash va nutq faoliyatini rivojlantirish ..... 406 <i>Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna</i>
	Роль онлайн-платформ и образовательных сервисов в формировании ответственности студентов. 409 <i>Гуламов Жасур Баходирович</i>
	Изучение изменений полярного переключения негативных и позитивных эмоций среднего воздействия в процессе развития/реабилитации механизмов эмпатии ..... 413 <i>Ягудин Дмитрий Рустамович</i>
	Produktiv nutq ko'nikmalari orqali nutq aktlarini o'qitish samaradorligi..... 421 <i>Sadikov Erkin Tursunovich</i>
	Проблемы формирования письменной коммуникативной компетенции у студентов выпускных курсов высших учебных заведений ..... 424 <i>Раджабова Зебинисо Анваровна</i>
	Pedagogika sohasida yangi ilmiy yo'nalish – pedagogik innovatsiya ..... 427 <i>M.U. Raxmanova</i>

Muammoli o'qitish asosida kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish.....	431
<i>Giyasova Shaxnoza Abdurafikovna</i>	
9–10 yoshli o'quvchilar orasidagi nizolarni korreksion yondashuv bilan boshqarish	435
<i>Qulmatov Sindorqul Ibragimovich, Yarbekova Yulduz Bahromjon qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda raqamli mediakompetentlikni rivojlantirish	439
<i>Mo'minova Madina, Mamasodiqova Saida</i>	
Разработка приложения для визуализации и анализа решения задач линейного программирования.....	442
<i>Маматов Ислонбек Ильесович, Буронова Муниса Баходировна</i>	
Mustaqil ta'lim topshiriqlarini integrativ modellashtirish tashkiliy-metodik muammo sifatida	448
<i>Ibroximova O'g'iloy Inomjon qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda axloqiy tarbiyani baholash va "tarbiya kundaligi"ni joriy etish metodikasi.....	451
<i>Norimboyeva Sarvinoz Abror qizi, Norimboyeva Sarvinoz Abror qizi</i>	
Talabalarda vatanparvarlik fazilatlarini rivojlantirishning nazariy-pedagogik va didaktik asoslari.....	456
<i>Xaydaraliyev Xurshid Xamidullayevich</i>	
Zamonaviy yosh oilalarda gender munosabatining o'rganilganlik holati	462
<i>Abduqayumova Gulnoza Karimjon qizi</i>	
Arifmetik progressiyani o'qitishda "progressiya konstruktori" amaliy-tadqiqot metodining samaradorligi....	466
<i>Abdurahmonova Zamira Raxmatullayevna</i>	
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarining kasbiy kompetentligini shakllantirishning mazmuni.....	471
<i>Ashurova To'lg'anoy Ergashevna</i>	
Onlayn shaxmat platformalarining boshlang'ich sinf o'quvchilari tafakkuriga ta'siri	475
<i>Boboqulov Chori Urolovich</i>	
Ta'lim tizimida boshqaruv samaradorligini oshirish.....	480
<i>Kadirkulov Dilmurod Alimahamedovich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda muloqot madaniyatini shakllantirish mezonlari.....	485
<i>Mirsagatova Nargiza Sayfullayevna</i>	
Communicative Language Teaching in Modern Classrooms: Strengths, Limitations, and Pedagogical Implications	490
<i>Mirzaliyeva Sarvinoz</i>	
Pedagogika oliy ta'lim muassasasi talabalarining fizikadan metodik faoliyatga tayyorgarligini rivojlantirish	493
<i>Murtazayev Zohid Murtazayevich</i>	
Zo'ravonlikning inson ruhiyatiga salbiy ta'siri va oqibatlari	497
<i>Mutabarxon Maxsudova</i>	
STEM ta'limi sharoitida o'quvchilarning texnik tafakkurini rivojlantirishning transdisiplinar metodik modeli	501
<i>Normuxamedov Zarif</i>	
Jadidchilar asarlarida boshlang'ich ta'limga oid pedagogik qarashlarning nazariy asoslari	507
<i>Sariboyeva Aziza G'apur qizi</i>	
Pedagogika tarixida dars samaradorligini oshirish bo'yicha qarashlar va amaliyotdagi innovatsion loyihalar tahlili.....	510
<i>To'raqulova Feruza Jobir qizi</i>	
Yosh qizlarda shaxsiy mustaqillik va oilaviy mas'uliyat muvozanati	514
<i>To'xtamatova Nargiza, Boltaboyeva Marg'uba</i>	
Individual dars mashg'ulotlari orqali boksning faolligini aniqlash xususiyatlari	517
<i>Usmonov Mansur Qurbonmurotovich</i>	
Преимущества и недостатки использования виртуальных лабораторных работ по физике	522
<i>Тилова Турдихол Баратовна</i>	
Neyrolingvistik dasturlashning (NLD) nazariy va amaliy jihatlari	529
<i>Xolikova Dilobarxon Maxsitovna</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Tabiiy fanlar darslarini o'qitishda muammoli texnologiyalardan foydalanish usullari	533
<i>Ochilova O'g'iloy Mardon qizi</i>	
Communicative-Pragmatic Analysis of Binary-Based Parems in English, Uzbek, and Russian Languages.....	537
<i>Jumanova Sabrina Vaydullo kizi</i>	
Kurash mashg'ulotlarida raqamli texnologiyalar qo'llanilishi.....	542
<i>Melikuziyev Azizjon Adaxamjon o'g'li</i>	
O'spirinlarda kasbiy tanlov noaniqligi sharoitida mustaqil qarorlarni rivojlantirishning psixologik xususiyatlari	546
<i>Karimova Gulxumor Shodi qizi</i>	
ChatGPT kabi til modellarining ta'lim va fan sohasiga ta'siri	550
<i>Djabbarova Xabiba Kuvandikovna</i>	
Biologiya ta'limida qo'llaniladigan masala va mashqlarning turlari, mazmuni va kreativlikni rivojlantirishdagi o'rni	554
<i>Yusupova Lobar Nizomjon qizi, Raxmatov Uchkun Ergashevich</i>	
Сравнительный анализ русской и узбекской концептосфер в контексте преподавания РКИ.....	560
<i>Рустамова Феруза Махмуджановна</i>	
Professional ta'lim muassasalari o'quvchilarining kasbiy madaniyatini kompetensiyaviy yondashuv asosida rivojlantirish texnologiyalari	565
<i>Imomov Musurmon Pirnazarovich</i>	
Boshlang'ich ta'limda aksiologik qadriyatlar va raqamli kompetensiyalarni uyg'un rivojlantirish metodikasi.....	572
<i>Shabbazova Dilfuza Ruzikulovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy ijodkorligini rivojlantirishda klaster integratsiyasi va refleksiv yondashuvning o'rni	576
<i>Shabbazova Nodira Xamzayevna</i>	
Umumta'lim maktablarida immersiv texnologiyalar imkoniyatlaridan foydalanish	579
<i>Axmedova Dilnoza Baxtiyor qizi</i>	
Tasviriy san'at ta'limida kompozitsiya o'qitishning takomillashtirilgan metodik tizimi.....	581
<i>Karshiboyeva Dilafuz Boxodirovna</i>	
Bo'lajak ona tili o'qituvchilarining og'zaki va yozma nutqini rivojlantirishda refleksiv topshiriqlarning o'rni .	584
<i>Altibayeva Malika Kuvandikovna</i>	
STEAM yondashuvi asosida rivojlantiruvchi markazlarning samaradorligini oshirish yo'nalishlari.....	587
<i>O'rinova Feruza O'ljayevna, To'xtaboyeva Maftunaxon G'aniyevna</i>	
Aholi o'rtasida ommaviy sportni rivojlantirishning ilmiy-uslubiy asoslari	591
<i>Davulov Ozodbek Qalandarovich</i>	
Tasavvufda ma'naviy tarbiya tushunchasi va uning nazariy-metodologik asoslari.....	595
<i>Satimova Sevinch Sardorbekovna</i>	
Teaching Literary and Non-Literary Forms of Speech to Young Learners.....	600
<i>Nargiza Tulyaganova</i>	
Pedagog kadrlarni innovatsion faoliyatga tayyorlashni boshqarish tizimini takomillashtirishning metod va mexanizmlari	604
<i>Aziboyev Shuhrat Olimovich</i>	
Cerebral falajli bolalarda sensor, diqqat va motor funksiyalar integratsiyasining faktorli tahlili	608
<i>Karimberdiyev Azamat Axmadjon o'g'li</i>	
O'smirlik davrida emotsional intellektni namoyon bo'lishining psixologik xususiyatlari	614
<i>Djumabaeva Manzura Bagibekovna, Zoirova Laylo Alisher qizi, Umirboyeva Zaxro Dilmurod qizi</i>	
Zamonaviy ta'lim modellari mohiyati va ularning pedagogik tizimdagi o'rni (4K, 5E, 5I modellari misolida).....	617
<i>Raxmatov Uchkun Ergashevich, Qodirova Marjona Azamat qizi</i>	
Ayollarni iqtisodiy faollikka tayyorlashda o'quv dasturlarini loyihalash tamoyillari	624
<i>Diyarova Shaxloxon Rovshan qizi</i>	

Interfaol ta'lim metodlari asosida o'qituvchilarning kreativlik qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi: tajriba-sinov natijalari tahlili	628
<i>Abdiyeva Shodiyona Yodgor qizi</i>	
Raqamli muhitda maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilarining qo'shimcha ta'limini tashkil etish: tadqiqotlar sharhi	633
<i>Amanova Dilorom Faxritdin qizi</i>	
Kognitiv tilshunoslikda skript atamasi va uning voqelanish mexanizmlari	637
<i>Fayzullayev Shohrux</i>	
The Concept of Blended Learning and its Role in the Modern Educational Paradigm	641
<i>Fozilova Maxina Adashevna</i>	
Finlyandiya boshlang'ich sinf o'quvchilarida matematika fanini o'qitish metodikasi	645
<i>G'aybulloyeva Yulduz Mexriddinovna</i>	
Xalq hunarmandchiligi bo'yicha o'quvchilarning kreativ qobiliyatini rivojlantirish	651
<i>Isoqov Shohruh Turabek o'g'li</i>	
Communicative-Pragmatic Analysis of Binary-Based Paremias in English, Uzbek, and Russian Languages	654
<i>Jumanova Sabrina Vaydullo kizi</i>	
Internet-risk profilaktikasining bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlashdagi o'rni	659
<i>Mamatxanova Nargiza Toxirovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida inklyuziv ta'limni samarali tashkil etishning psixologik-pedagogik shart-sharoitlari	663
<i>N. Sh. Abdullayeva, F. R.Valiyeva, S. S. Raximova</i>	
Musiqiy-ritmik harakatlarning asosiy komponentlari va ularni rivojlantirishda SI imkoniyatlari	667
<i>O. A. Shodiyeva</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida kredit-modul tizimi asosida ta'limni tashkil etishning pedagogik xususiyatlari ..	672
<i>Y. R. Azzamov</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida integratsion yondashuv asosida bolalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalashning pedagogik asoslari	676
<i>Yakubova Zilola Zikirovna</i>	
Aksiologik yondashuv asosida talabalarda mas'uliyatni rivojlantirish pedagogik muammo sifatida	679
<i>Teshayeva Dilnoza Chori qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni tasviriy faoliyat turlari asosida estetik tarbiyalash masalalari.	684
<i>Yuldasheva Dilshoda To'lqinovna</i>	
Профессиональная рефлексия как фактор развития научного интеллекта будущего педагога в системе педагогического образования	688
<i>Анварова Хуснора, Isoxоnova Aziza</i>	
Толерантность в мультикультурном обществе	692
<i>Бекбосынова З. К.</i>	
Методика работы над ошибками как средство повышения грамотности	696
<i>Исмаилова Мадинабону</i>	
Методы и подходы к развитию профессиональной лексической компетенции студентов военных направлений	701
<i>Хамидова Нигора Тулкуновна</i>	
Raqamli ta'lim muhiti va uning maktabgacha yoshdagi bolalar rivojiga ta'siri	704
<i>Xayriddinova Parvinabonu Baxtiyor qizi</i>	
Pedagogika oliy ta'lim muassasalarida "botanika" fanini o'qitish samaradorligini oshirishda elektron ta'lim resurslardan foydalanish metodikasini takomillashtirish	707
<i>Nasirova Shahlo Qutbiddinovna</i>	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarning intellektual va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda media ta'lim texnologiyalaridan foydalanishning o'ziga xosligi	710
<i>Mahmudjanova Ro'za Mahmudjan qizi</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	O'zbekistonda jismoniy tarbiya va ommaviy sport samaradorligining tahliliy jihatlari..... 714 Aslanova Malohat Akramovna Differensial yondashuv asosida o'quvchilarning moliyaviy savodxonligini rivojlantirish muhim omil sifatida..... 718 Mirzayev Akramjon O'ktamjonovich, Xokimjonova Feruza Hosiljon qizi Jismoniy tarbiya-sog'lomlashtirish faoliyati jarayonida oliy ta'lim muassasalari talabalarining sog'lom turmush tarzini shakllantirish ..... 721 Ne'matova Diyora Dilshod qizi Sport gimnastikasining yoshlar jismoniy rivojlanishidagi o'rni va ahamiyati ..... 725 Pirimova Nargiza Adilovna Maktabgacha yoshdagi (3–6 yosh) bolalarda erta ingliz tili o'rganishning psixologik va pedagogik samaradorligi..... 728 Xayrullayeva Muharramxon Davronbek qizi Maktabgacha ta'lim sifati va samaradorligini oshirishning strategik yo'nalishlari ..... 733 O'tahanova Manzura G'ofurovna Development of Intercultural Communication Competence of Future Teachers in Speaking Classes as an Important Lingvodidactic Problem: Evidence From Uzbekistan's Higher Education Context..... 736 Muhammadiyeva Halima Saidahmadovna Bo'lajak ona tili o'qituvchilarining og'zaki va yozma nutqini rivojlantirishda reflektiv topshiriqlarning o'rni . 749 Altibayeva Malika Kuvandikovna Jamiyatda huquqiy madaniyatni shakllantirish va rivojlantirishda davlat hokimiyati organlari faoliyatini takomillashtirish muammolari va istiqbollari ..... 752 Ismailov Sarvarbek Anvarbekovich, Maxkamova Munavvarxon Alisher qizi Psixolog talabalarda kasbiy refleksiyaning rivojlantirishning tarbiyaviy-psixologik determinantlari: muammolar va yechimlar ..... 757 Shukurova Nargiza Ikramovna Boshlang'ich sinf o'quvchilarida valeologik madaniyatni rivojlantirishda jismoniy tarbiyaning pedagogik salohiyati ..... 762 Xudoyberdiyev Sh. M. Maktabgacha yoshdagi bolalar intellektual qobiliyatlarini rivojlantirishda ta'lim metodlari va vositalari..... 766 Esanbekova Fotima G'ayratjonovna Чеховские традиции в прозе XX века (Бунин, Платонов, Шукшин) ..... 770 Багирова Паринисо Бобировна Oliy ta'limda mustaqil ishlarni tashkillashtirishda nostandart testlardan foydalanishning samarali metodlari va metodik tavsiyalar..... 775 Nurnazarova Gavharoy Baxtiyor qizi Umumta'lim va ixtisoslashtirilgan maktab o'quvchilarida oila obrazining kognitiv va emotsional komponentlari qiyosiy tahlili ..... 780 Toshtemirova Nigora Ibrohimovna Boshlang'ich sinf "Tarbiya" darsligida Abdulla Avloniyning "Turkiy guliston yoxud axloq" asari g'oyalari integratsiyalashning pedagogik imkoniyatlari ..... 784 Tovoshova Ozoda Akmal qizi Noto'liq oila farzandlarida emotsional-irodaviy sohani rivojlantirish orqali ijtimoiy deadaptatsiyani bartaraf etish..... 789 Kaxarova Ozoda Abdimominovna Kelajak pedagog shaxsini rivojlantirishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining psixologik ta'siri... 793 M. B. Pulatova Maktabgacha ta'lim tashkilotida inson resurslarini boshqarish tushunchasining ilmiy-nazariy tahlili ..... 796 Maraimova Muxtabar Pulatovna Kredit-modul modeli asosida kreativ ta'lim muhitini yaratish omillari va imkoniyatlari..... 801 Xalkuziyeva Dilnoza Baxodirovna

Maktabgacha ta'lim pedagoglarining kasbiy faoliyati samaradorligini oshirishga qaratilgan pedagogik texnologiya modeli	805
<i>G'aniyeva Vazira Yusufvna</i>	
Xorijiy va mahalliy tajribada prognostik madaniyatni shakllantirish yondashuvlari	809
<i>Ziyoda Urinbayeva</i>	
The Role of Tolerance in the Professional Activities of Internal Affairs Bodies	813
<i>Toshpo'latov Anvar Shokir o'g'li</i>	
O'quvchilarni milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalashda sharq mutaffakirlari merosidan foydalanish	818
<i>Eshquvvatov To'lqinjon Eshquvvatovich, Buronova Durdona Erkin qizi</i>	
Maktabgacha ta'limda interfaol metodlar orqali integrativ faoliyatlarni tashkil etish	822
<i>Kubayeva Mavluda Baxtiyor qizi</i>	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida mantiqiy tafakkurni rivojlantirishning pedagogik-psixologik asoslari	826
<i>Mirzaqobilova Sarvinoz Aliqul qizi</i>	
Zamonaviy jamiyatda ekologik mediamadaniyatni shakllantirish masalalari	832
<i>Marziyayev Janabay Kalibayevich</i>	
Alisher Navoiyning "Mahlub ul-qulub" asari asosida o'quvchilarning axloqiy fazilatlarini shakllantirish	836
<i>Karamatova Dilfuza Sadinovna, Mahmudova Niginabonu Mizrof qizi, Ravshanova Mohinur O'tkir qizi</i>	
Pedagogik amaliyot jarayonida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy karyera loyihalash ko'nikmalarini shakllantirish	840
<i>Djalolova Sevara Xolmurodovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotida inklyuziv ta'limni tashkil etishda innovatsion pedagogik texnologiyalar	845
<i>G'ulomova Dildora Shoirvna</i>	
Rus tilini o'qitishda grammatik kompetensiyani kommunikativ metod yordamida shakllantirish: qoidalardan jonli muloqotga o'tish metodikasi	850
<i>Arabova Muhiba Bazarovna</i>	
Bo'lajak musiqa o'qituvchisining kasbiy kompetentligini axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida takomillashtirishning pedagogik muammo va ehtiyojlari	854
<i>Axrorova Munajat Mashraf qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy tafakkur ko'nikmalarini shakllantirishning pedagogik xususiyatlari	858
<i>Azizjonova Asilabonu Alisher qizi</i>	
Ta'limda innovatsion yondashuvlarning pedagogik-psixologik asoslari (pedagogik otm misolida).....	862
<i>Begmatova Dildora Saydaliyevna</i>	
Developing the Creativity of Primary School Students Through Art-Pedagogical Methods	866
<i>Dauletmuratova Bayramgul Makhsetbay kizi</i>	
Tabiiy fanlar darslarida kreativ ta'lim muhitini shakllantirishning innovatsion texnologiyalari va ularni takomillashtirish yo'llari	871
<i>Farmanova Parvina Jamshid qizi</i>	
Raqamli texnologiyalar yordamida arifmetik ko'nikmalarni mustahkamlash: zamonaviy ta'limdagi innovatsion yondashuvlar.....	875
<i>Izimbetova Amina</i>	
Matematika va o'yinlar nazariyasi: strategik qarorlarni modellashtirishda rivojlanish bosqichlari va amaliy ahamiyati.....	878
<i>Jumanazarova Shahzada</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish faoliyatini rivojlantirishning ilmiy nazariy asoslari	881
<i>Laylo Berdiqulova Erkin qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilari nutqini integrativ yondashuv asosida o'stirish usullari.....	885
<i>Mamatraimova Dilshoda Chorshanbiyevna, Normengliyeva Sevinch Ulug'bek qizi</i>	
STEAM texnologiyasi vositasida maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativlikni rivojlantirish tamoyillari	889
<i>Nazirova Guzal Malikovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda maishiy ko'nikmalarni takomillashtirishning ilmiy nazariy asoslari.....	893
<i>Saydaliyeva Gavhar Burxon qizi</i>	

Fizika fanini o'qitishda formativ baholash asosida o'quvchilarning tanqidiy fikrlash kompetensiyalarini rivojlantirish	896
<i>Sobirov Avazbek Anvarovich</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ayrim emotsional holatlar (injiqlik va emotsional reaktivlik)ni boshqarish.....	903
<i>Sultonova Nurxon Anvarovna</i>	
Teatr pedagogikasi asosida bo'lajak o'qituvchilarning ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish modeli va metodlari	907
<i>Tolipova Shohista Qudrat qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida emotsional intellektni rivojlantirishda didaktik o'yinlarning roli	911
<i>Turg'unova Gulzoda Botir qizi</i>	
Farzand tarbiyasida onaning psixologik va axloqiy ta'sirining amaliy jihatlari	916
<i>Tuxtaboyeva Durdonaxon Tulkunovna</i>	
Ontogenezning turli bosqichlarida shaxsning axloqiy rivojlanish xususiyatlari	919
<i>Umaraliyev Muzaffarjon Muhammadjon o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'zlashtirishini metakognitiv monitoring qilish va baholashning nazariy-metodik asoslari	923
<i>Xalikova Zaxro Mirshadmanovna</i>	
Sun'iy intellekt texnologiyalarining psixologiyada qo'llanilishi	927
<i>Yoqubova Gulhayo Erkin qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim muassasalarida sun'iy intellektdan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari	931
<i>Bilolov Inomjon O'ktamovich</i>	
Karatening kelib chiqish tarixi	934
<i>Isayev Saidaliddinxon Islom o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativ faollikni shakllantirishga doir usul va vositalar	937
<i>Nishonova Kamola Shokirjon qizi, Mamadjonova Hayotxon Abduolim qizi</i>	
Родительские установки и развитие личности	941
<i>Кодирова Нилуфар Абдусаттор кизи</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida matnni tushunish ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi	945
<i>Yusupova Umida</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda liderlik va tashabbuskorlik sifatlarini rivojlantirish mexanizmlari	950
<i>Kadirova Omaxon Sobirjonovna</i>	
Maktab ta'limi tizimida raqamli boshqaruv modelini joriy etish orqali ta'lim sifatini oshirish	954
<i>Raxmatova Xurshida G'ofurovna, Tangirov Xurram Ergashevich</i>	
Особенности влияния психолога дошкольной образовательной организации на психическое развитие ребенка в игровой среде	961
<i>Камолдинова Диёра Жалолиддин қизи</i>	
Boshlang'ich maktabda sog'lom ijtimoiy-pedagogik muhitni shakllantirish yo'llari.....	968
<i>Fayzidinova Maxsuda Akmalovna</i>	
Maktabgacha ta'limda ma'naviy-axloqiy kompetentlikni shakllantirish: milliy va xalqaro pedagogik yondashuvlar	971
<i>N. R. Dushayeva</i>	
O'qish savodxonligini rivojlantirishda o'quvchilarning individual profili asosida moslashtirilgan didaktik yondashuvlarni ishlab chiqish.....	975
<i>Oripova Dilnozaxon Abduvosi qizi</i>	
Raqamli transformatsiya sharoitida oliy ta'lim tizimini rivojlantirish strategiyalari	980
<i>Rabbimova Munisxon Mustafoyevna</i>	
O'qitishda san'at vositalaridan foydalanish genezisi va zamonaviy tajribalari.....	983
<i>Suvanova Kamola Raimqul qizi</i>	
Sun'iy intellekt muhitida ta'lim olish jarayonida talabalarning psixofiziologik holati va kognitiv yuklamasini baholash	989
<i>Turayeva Irodaxon Lochinbek qizi</i>	

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarning konfliktologik kompetentlikni rivojlantirish – dolzarb pedagogik muammo sifatida.....	993
Xadicha Muxammadiyeva Karomatovna, R. Rayimova	
The Influence of Digitalization on Written Communication.....	998
Yusupova Sitora Ashuraliyevna	

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA LIDERLIK VA TASHABBUSKORLIK SIFATLARINI RIVOJLANTIRISH MEKANIZMLARI

Kadirova Omadxon Sobirjonovna

Andijon davlat pedagogika instituti,
pedagogika va psixologiya kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya: Maktabgacha yoshdagi bolalarda liderlik va tashabbuskorlik sifatlarini shakllantirishning nazariy hamda amaliy jihatlarini tahlil etiladi. Tadqiqot jarayonida bolalarning ijtimoiy faolligini oshirish, mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantirish va jamoada yetakchilik qobiliyatini shakllantirish mexanizmlari o'rganildi. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar, o'yin texnologiyalari hamda interaktiv metodlar asosida liderlik ko'nikmalarini rivojlantirish samaradorligi ilmiy jihatdan asoslandi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, bolalarda tashabbuskorlikni qo'llab-quvvatlash, erkin fikrlash muhitini yaratish va ularni faol muloqotga jalb etish orqali liderlik sifatlarini samarali rivojlantirish mumkin.

Kalit so'zlar: liderlik, tashabbuskorlik, maktabgacha ta'lim, bolalar rivoji, pedagogik yondashuv, o'yin texnologiyalari, ijtimoiy faollik, mustaqil fikrlash.

Abstract: The theoretical and practical aspects of developing leadership and initiative qualities in preschool children are analyzed. The study examines mechanisms for increasing children's social activity, developing independent decision-making skills, and fostering leadership abilities within a group. The effectiveness of developing leadership skills based on modern pedagogical approaches, play-based technologies, and interactive methods is scientifically substantiated. The results indicate that supporting initiative, creating an environment for free thinking, and engaging children in active communication contribute to the effective development of leadership qualities.

Key words: leadership, initiative, preschool education, child development, pedagogical approach, play-based technologies, social activity, independent thinking.

Аннотация: Рассматриваются теоретические и практические аспекты формирования лидерских качеств и инициативности у детей дошкольного возраста. В ходе исследования изучены механизмы повышения социальной активности детей, развития навыков самостоятельного принятия решений, а также формирования лидерских способностей в коллективе. Научно обоснована эффективность развития лидерских навыков на основе современных педагогических подходов, игровых технологий и интерактивных методов. Результаты показывают, что поддержка инициативности, создание среды свободного мышления и вовлечение детей в активное общение способствуют эффективному развитию лидерских качеств.

Ключевые слова: лидерство, инициативность, дошкольное образование, развитие детей, педагогический подход, игровые технологии, социальная активность, самостоятельное мышление.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimi shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida rivojlanib borayotgan bir paytda, maktabgacha yoshdagi bolalarda liderlik va tashabbuskorlik sifatlarini shakllantirish dolzarb pedagogik muammolardan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Bugungi globallashuv sharoitida jamiyatga faqat bilimli emas, balki mustaqil fikrlaydigan, tashabbus ko'rsatadigan va jamoada yetakchilik qila oladigan shaxslar zarur. Shu boisdan, bolalik davrining ilk bosqichlaridayoq ushbu sifatlarini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Maktabgacha yosh – bolaning shaxsiyati shakllanadigan, uning xarakteri, ijtimoiy munosabatlari va xulq-atvori asoslari vujudga keladigan eng muhim davr hisoblanadi. Aynan shu bosqichda bolalarda o'z fikrini erkin ifodalash, tashabbus ko'rsatish, muammoli vaziyatlarda qaror qabul qilish kabi ko'nikmalarni rivojlantirish imkoniyati yuqori bo'ladi. Agar ushbu imkoniyatlardan samarali foydalanilsa, kelajakda faol, mas'uliyatli va liderlik qobiliyatiga ega shaxslarni tarbiyalash mumkin bo'ladi.

Liderlik va tashabbuskorlik tushunchalari maktabgacha yoshdagi bolalar uchun murakkab ko'rinishi mumkin, ammo ular oddiy kundalik faoliyat jarayonida tabiiy ravishda shakllanadi. Masalan, o'yin jarayonida guruhni boshqarish, yangi g'oya taklif qilish, boshqalarga yordam berish yoki muammoli vaziyatni hal etishga intilish kabi harakatlar liderlikning dastlabki ko'rinishlari hisoblanadi. Shu sababli, pedagoglar ushbu jarayonlarni to'g'ri yo'naltirishi va bolalarda mavjud imkoniyatlarni rivojlantirishi zarur.

Hozirgi kunda maktabgacha ta'lim tizimida innovatsion pedagogik texnologiyalar, interaktiv metodlar va o'yin faoliyatiga asoslangan yondashuvlar keng qo'llanilmoqda. Bu esa bolalarning nafaqat bilim olishiga, balki ularning shaxsiy sifatlarini rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Ayniqsa, rolli o'yinlar, jamoaviy topshiriqlar, muammoli vaziyatlar yaratish va ijodiy mashg'ulotlar orqali bolalarda tashabbuskorlik hamda liderlik qobiliyatlarini samarali shakllantirish mumkin.

Shu bilan birga, maktabgacha ta'lim muassasasida yaratilgan psixologik muhit ham katta ahamiyatga ega. Bolaga erkinlik berish, uning fikrini hurmat qilish, kichik yutuqlarini rag'batlantirish va qo'llab-quvvatlash orqali uning o'ziga bo'lgan ishonchini oshirish mumkin. Bu esa, o'z navbatida, tashabbuskorlikni kuchaytiradi va liderlik sifatlarining rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi maktabgacha yoshdagi bolalarda liderlik va tashabbuskorlik sifatlarini rivojlantirish mexanizmlarini aniqlash, ularning samarali pedagogik shart-sharoitlarini o'rganish hamda amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iboratdir. Shu asosda maqolada nazariy yondashuvlar, zamonaviy metodlar va amaliy tajribalar tahlil qilinadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Mazkur tadqiqot ishini amalga oshirish jarayonida pedagogika va psixologiya sohasiga oid bir qator ilmiy manbalar o'rganildi. Ushbu adabiyotlar maktabgacha yoshdagi bolalarda liderlik va tashabbuskorlik sifatlarini rivojlantirishning nazariy hamda amaliy asoslarini tushunishda muhim ahamiyat kasb etdi.

Xususan, L.S. Vygotskiyning pedagogik psixologiyaga oid qarashlari bolalarning ijtimoiy muhit orqali rivojlanishini asoslab beradi. Unga ko'ra, bola rivoji bevosita kattalar va tengdoshlari bilan muloqot jarayonida shakllanadi. Bu esa tadqiqotda jamoaviy faoliyat va o'yin metodlarining muhimligini ilmiy jihatdan tasdiqlaydi.

A.N. Leontev va D.B. Elkoninning ilmiy ishlari faoliyat nazariyasiga asoslanib, bolalar rivojida o'yin faoliyatining yetakchi o'rin tutishini ko'rsatadi. Aynan o'yin orqali bolalarda tashabbuskorlik, mustaqillik va liderlik elementlari shakllanishi ushbu tadqiqot natijalari bilan hamohangdir.

O'zbekistonlik olimlardan F.R. Qodirova va N.X. Xoliqovanning ishlari maktabgacha ta'lim tizimida zamonaviy pedagogik yondashuvlar va innovatsion texnologiyalarni qo'llash zarurligini yoritadi. Ularning ilmiy qarashlari tadqiqotda qo'llanilgan interaktiv metodlarning samaradorligini asoslashda muhim manba bo'ldi.

Shuningdek, M.G. Davletshin va D. Tojiboyevaning asarlarida shaxs rivoji, pedagogik texnologiyalar va ta'lim samaradorligini oshirish masalalari keng yoritilgan. Ushbu manbalar bolalarda mustaqil fikrlash, qaror qabul qilish va ijtimoiy faollikni rivojlantirishning nazariy asoslarini mustahkamlaydi.

Umuman olganda, tahlil qilingan adabiyotlar tadqiqot mavzusining dolzarbligini tasdiqlaydi hamda maktabgacha yoshdagi bolalarda liderlik va tashabbuskorlik sifatlarini rivojlantirishda kompleks pedagogik yondashuv zarurligini ko'rsatadi. Ushbu ilmiy manbalar tadqiqotning nazariy poydevorini tashkil etib, amaliy natijalarni izohlashda muhim rol o'ynadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot maktabgacha yoshdagi bolalarda liderlik va tashabbuskorlik sifatlarini rivojlantirish mexanizmlarini aniqlashga qaratilgan bo'lib, unda kompleks pedagogik yondashuv asosida bir nechta ilmiy-uslubiy metodlardan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida nazariy tahlil, amaliy kuzatuv va eksperimental ishlar o'zaro uyg'unlashtirildi. Pedagogik kuzatuv metodi asosida bolalarning kundalik faoliyati, o'yin jarayoni, jamoaviy ishlar va erkin muloqotdagi xatti-harakatlari tizimli ravishda kuzatildi hamda ular orqali bolalarning liderlikka moyilligi, tashabbus ko'rsatish darajasi va ijtimoiy faolligi aniqlandi.

Suhbat va savol-javob metodi yordamida bolalar bilan individual va guruh shaklida muloqotlar tashkil etilib, ularning fikrlash darajasi, mustaqil qaror qabul qilish qobiliyati va o'z fikrini ifodalash ko'nikmalari baholandi. O'yin texnologiyalari doirasida rolli o'yinlar, dramatik sahnalar, jamoaviy o'yinlar va muammoli vaziyatli mashg'ulotlar tashkil etilib, aynan o'yin jarayonida bolalarning tabiiy ravishda liderlik xususiyatlarini namoyon etishi kuzatildi. Eksperimental metod asosida maxsus ishlab chiqilgan pedagogik mashg'ulotlar orqali bolalarda tashabbuskorlik va liderlik sifatlarining rivojlanish dinamikasi o'rganildi, tajriba oldi va tajriba yakuni natijalari o'zaro solishtirildi.

Shuningdek, taqqoslash va tahlil metodi orqali olingan natijalar turli guruhlardagi bolalar faoliyati bilan qiyoslanib, samarali va sust rivojlangan ko'rsatkichlar aniqlanib, ular chuqur tahlil qilindi. Rag'batlantirish va motivatsiya mexanizmlari asosida bolalarning kichik yutuqlari e'tirof etilib, ularni qo'llab-quvvatlash orqali tashabbus ko'rsatishga undovchi muhit yaratildi. Tadqiqot davomida metodlarning o'zaro uyg'unligi ta'minlanib, har bir metod bolalarning psixologik xususiyatlariga mos holda qo'llanildi, bu esa natijalarning ishonchligi va amaliy ahamiyatini oshirdi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari maktabgacha yoshdagi bolalarda liderlik va tashabbuskorlik sifatlarini rivojlantirish uchun maqsadli va tizimli yondashuv zarurligini ko'rsatdi. Amalga oshirilgan pedagogik ishlar natijasida bolalarda ijtimoiy faollik, mustaqil fikrlash va jamoada o'z o'rnini topish ko'nikmalari sezilarli darajada rivojlangani kuzatildi.

Faol o'yin muhiti yaratish samaradorligi shundan iborat bo'ldiki, o'yin jarayonida bolalar o'z tashabbuslarini erkin namoyon qila boshladi, guruh ichida yetakchilik qilishga intilish kuchaydi va qaror qabul qilish tezligi oshdi. Erkin fikrlash muhitining ta'siri natijasida bolalarga mustaqil fikr bildirish imkoniyati berilganda, ular yangi g'oyalar taklif qilishga, savollar berishga va muammoli vaziyatlarga ijodiy yondashishga o'rganishdi. Jamoaviy faoliyatning ahamiyati shundaki, guruhli mashg'ulotlar davomida bolalarda hamkorlik qilish, boshqalarni tinglash, mas'uliyatni bo'lishish va yetakchilik qilish kabi ko'nikmalar shakllandi.

Rag'batlantirishning roli bolalarning kichik yutuqlarini e'tirof etish orqali ularning o'ziga bo'lgan ishonchini oshirdi, natijada tashabbus ko'rsatish darajasi yanada ortdi. Pedagogik qo'llab-quvvatlash samarasi tarbiyachi tomonidan berilgan ijobiy yo'naltirish va yordam orqali bolalarda faol ishtirok etish, liderlik xatti-harakatlarini namoyon qilish hamda o'z fikrini erkin ifodalashga turtki berdi. Liderlik ko'nikmalarining shakllanishi jarayonida bolalar o'yin va mashg'ulotlar davomida boshqaruv elementlarini o'zlashtirib, boshqalarga yo'l ko'rsatish, tashabbus bilan chiqish va vazifalarni taqsimlash kabi harakatlarni bajara boshladi.

Ijtimoiy moslashuv darajasining oshishi bolalarning o'zaro muloqotda faol bo'lishi, nizoli vaziyatlarni tinch yo'l bilan hal qilishga intilishi va jamoada o'z o'rnini topishga harakat qilishi bilan namoyon bo'ldi. Mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmasi esa bolalarda kichik tanlovlar qilish, o'z harakatlari uchun javobgarlikni his qilish va natijani baholash orqali rivojlandi.

Umuman olganda, natijalar shuni ko'rsatdiki, liderlik va tashabbuskorlik sifatlarini rivojlantirish uchun pedagogik jarayonda o'yin faoliyati, interaktiv metodlar va qo'llab-quvvatlovchi muhitning uyg'unligi muhim ahamiyatga ega. Ushbu yondashuv bolalarning shaxs sifatida rivojlanishini tezlashtiradi va ularning kelajakdagi ijtimoiy faolligini ta'minlaydi.

Tadqiqot natijalari maktabgacha yoshdagi bolalarda liderlik va tashabbuskorlik sifatlarini rivojlantirish murakkab, ko'p omilli va uzluksiz pedagogik jarayon ekanligini ko'rsatdi. Ushbu jarayon bolaning individual psixologik xususiyatlari, tarbiyaviy muhit, pedagogning yondashuvi va ta'lim metodlarining uyg'unligi asosida shakllanadi. Shu sababli, liderlik va tashabbuskorlikni rivojlantirishni alohida mashg'ulot sifatida emas, balki butun ta'lim-tarbiya jarayoniga integratsiya qilingan holda olib borish zarur.

Olingan natijalar shuni tasdiqladiki, maktabgacha yoshdagi bolalarda liderlik sifatleri ko'proq o'yin faoliyati jarayonida namoyon bo'ladi. Bu yoshdagi bolalar uchun o'yin asosiy faoliyat turi bo'lib, ular aynan o'yin orqali ijtimoiy rollarni sinab ko'radi, tashabbus ko'rsatadi va boshqalar bilan o'zaro munosabat o'rnatadi. Rolli o'yinlar, ayniqsa, bolalarda yetakchilik qilish, vazifalarni taqsimlash, qaror qabul qilish kabi ko'nikmalarni shakllantirishda muhim vosita sifatida namoyon bo'ldi.

Shuningdek, jamoaviy faoliyatning roli ham muhim ekani aniqlandi. Guruhda ishlash jarayonida bolalar o'z fikrini boshqalarga yetkazish, kelishuvga erishish va muammoli vaziyatlarni birgalikda hal qilish kabi ijtimoiy ko'nikmalarni egallaydi. Bu esa, o'z navbatida, liderlik sifatlarining shakllanishiga zamin yaratadi. Ayniqsa, kichik guruhlarda tashkil etilgan mashg'ulotlar bolalarning faol ishtirokini ta'minlab, ularning tashabbus ko'rsatish darajasini oshiradi.

Muhokama natijalari pedagogning rolga alohida e'tibor qaratish zarurligini ko'rsatadi. Tarbiyachi bolalarni faqat nazorat qiluvchi emas, balki yo'naltiruvchi, qo'llab-quvvatlovchi va rag'batlantiruvchi shaxs sifatida ishtirok etishi lozim. Bolaga erkin fikr bildirish imkoniyatini berish, uning g'oyalarini qadrlash va kichik muvaffaqiyatlarini e'tirof etish orqali uning o'ziga bo'lgan ishonchini oshirish mumkin. Bu esa tashabbuskorlikning rivojlanishida hal qiluvchi omillardan biri hisoblanadi.

Tadqiqot davomida aniqlanishicha, bolalarda liderlik sifatlarini rivojlantirishda quyidagi omillar muhim ahamiyatga ega: bolalarga erkin va qulay psixologik muhit yaratish, mustaqil qaror qabul qilish imkoniyatini berish, o'yin va interaktiv metodlardan keng foydalanish, jamoaviy faoliyatni to'g'ri tashkil etish hamda rag'batlantirish va ijobiy baholash tizimini qo'llash.

Shu bilan birga, tadqiqot shuni ko'rsatdiki, har bir bola lider bo'lishi shart emas, biroq har bir bolada tashabbuskorlikni rivojlantirish mumkin. Liderlik sifatleri individual xususiyatlarga bog'liq holda turlicha namoyon bo'ladi, shuning uchun pedagogik yondashuv ham individual bo'lishi zarur.

Yana bir muhim jihat shundaki, zamonaviy pedagogik texnologiyalar va innovatsion metodlardan foydalanish bolalarda liderlik ko'nikmalarini rivojlantirish samaradorligini oshiradi. Interaktiv mashg'ulotlar, muammoli vaziyatlar va ijodiy topshiriqlar bolalarni faol fikrlashga undaydi hamda ularni tashabbus ko'rsatishga rag'batlantiradi.

Umuman olganda, muhokama natijalari maktabgacha ta'lim tizimida liderlik va tashabbuskorlik sifatlarini rivojlantirish kompleks yondashuvni talab etishini ko'rsatadi. Bu jarayonda o'yin faoliyati, pedagogik qo'llab-quvvatlash va ijobiy psixologik muhit o'zaro uyg'unlashgandagina yuqori natijalarga erishish mumkin.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur tadqiqot maktabgacha yoshdagi bolalarda liderlik va tashabbuskorlik sifatlarini rivojlantirish masalasining dolzarb va muhim pedagogik muammo ekanligini yana bir bor tasdiqladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, ushbu sifatlar bolalik davrining ilk bosqichlaridanoq shakllanishi va rivojlanishi mumkin bo'lib, bu jarayon to'g'ri tashkil etilgan pedagogik muhit hamda samarali metodik yondashuvlarga bevosita bog'liqdir.

O'rganishlar davomida aniqlanishicha, maktabgacha yoshdagi bolalarda liderlik ko'nikmalari ko'proq o'yin faoliyati jarayonida namoyon bo'ladi. Ayniqsa, rolli o'yinlar, jamoaviy topshiriqlar va muammoli vaziyatlar bolalarda tashabbus ko'rsatish, qaror qabul qilish, boshqalar bilan hamkorlik qilish kabi muhim ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirishda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi. Shu boisdan, o'yin texnologiyalaridan keng foydalanish liderlik va tashabbuskorlikni rivojlantirishning asosiy mexanizmlaridan biri sifatida e'tirof etildi.

Tadqiqot natijalari shuni ham ko'rsatdiki, bolalarda tashabbuskorlikni rivojlantirish uchun erkin va qulay psixologik muhit yaratish muhim ahamiyatga ega. Bolaning fikrini hurmat qilish, uni tinglash, kichik yutuqlarini rag'batlantirish hamda faol muloqotga jalb etish orqali uning o'ziga bo'lgan ishonchini oshirish mumkin. Bu esa, o'z navbatida, liderlik sifatlarining shakllanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Shuningdek, pedagogning roli ushbu jarayonda hal qiluvchi omillardan biri ekanligi aniqlandi. Tarbiyachi bolalar faoliyatini to'g'ri yo'naltirishi, ularni qo'llab-quvvatlashi va rag'batlantirishi orqali har bir bolaning individual imkoniyatlarini ochib berishi zarur. Individual yondashuv asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar bolalarning shaxsiy rivojlanishini ta'minlaydi va ularning ijtimoiy moslashuv darajasini oshiradi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari maktabgacha ta'lim tizimida liderlik va tashabbuskorlik sifatlarini rivojlantirish kompleks yondashuvni talab qilishini ko'rsatdi. O'yin faoliyati, interfaol metodlar, pedagogik qo'llab-quvvatlash va ijobiy psixologik muhitning uyg'unligi bolalarda ushbu sifatlarni samarali shakllantirishga xizmat qiladi.

Shu asosda, kelgusida maktabgacha ta'lim amaliyotida innovatsion pedagogik texnologiyalarni yanada keng joriy etish, bolalarning mustaqil fikrlashini rag'batlantirish va ularni faol ijtimoiy muhitga jalb etish muhim vazifa sifatida belgilanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – T.: Ma'naviyat, 2008.
2. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – T.: O'zbekiston, 2017.
3. Vygotskiy L.S. Pedagogik psixologiya. – M.: Pedagogika, 1991.
4. Leontev A.N. Faoliyat, ong va shaxs. – M.: Smysl, 2005.
5. Elkonin D.B. Bolalar psixologiyasi asoslari. – M.: Prosveshcheniye, 1974.
6. Qodirova F.R. Maktabgacha pedagogika. – T.: O'qituvchi, 2019.
7. Xoliqova N.X. Maktabgacha ta'limda innovatsion texnologiyalar. – T.: Fan, 2020.
8. Davletshin M.G. Umumiy psixologiya. – T.: O'zbekiston, 2018.
9. Tojiboyeva D. Pedagogik texnologiyalar va ularni amaliyotda qo'llash. – T.: Fan, 2016.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.